

Arnaldo Dias Baptista, *Tropicália I, II, III*, 1999, malarstwo / painting, fot. dzięki uprzejmości / photo courtesy of Emma Thomas Gallery, São Paulo

**ARNALDO DIAS BAPTISTA, CABELO, FABIANA FALEIROS,
LAERCIO REDONDO, VIVIAN CACCURI**

BRASIL: ARTE/MÚSICA BRAZYLIA: SZTUKA/MUZYKA

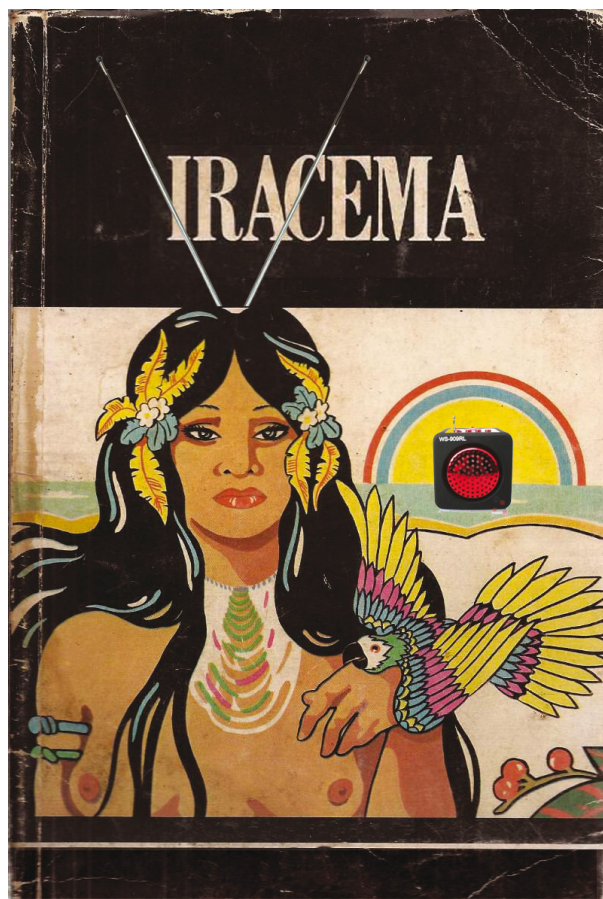
BRAZIL: ART/MUSIC

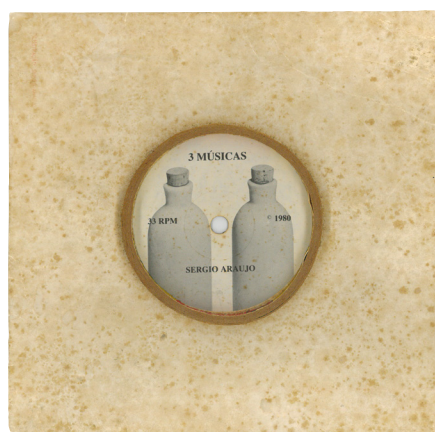
Cabelo, *ITAMAMBUCA DUB*, 2013, kadr z filmu / film still, montaż / edition: João Beyssac, fot. dzięki uprzejmości artysty / photo courtesy of the artist

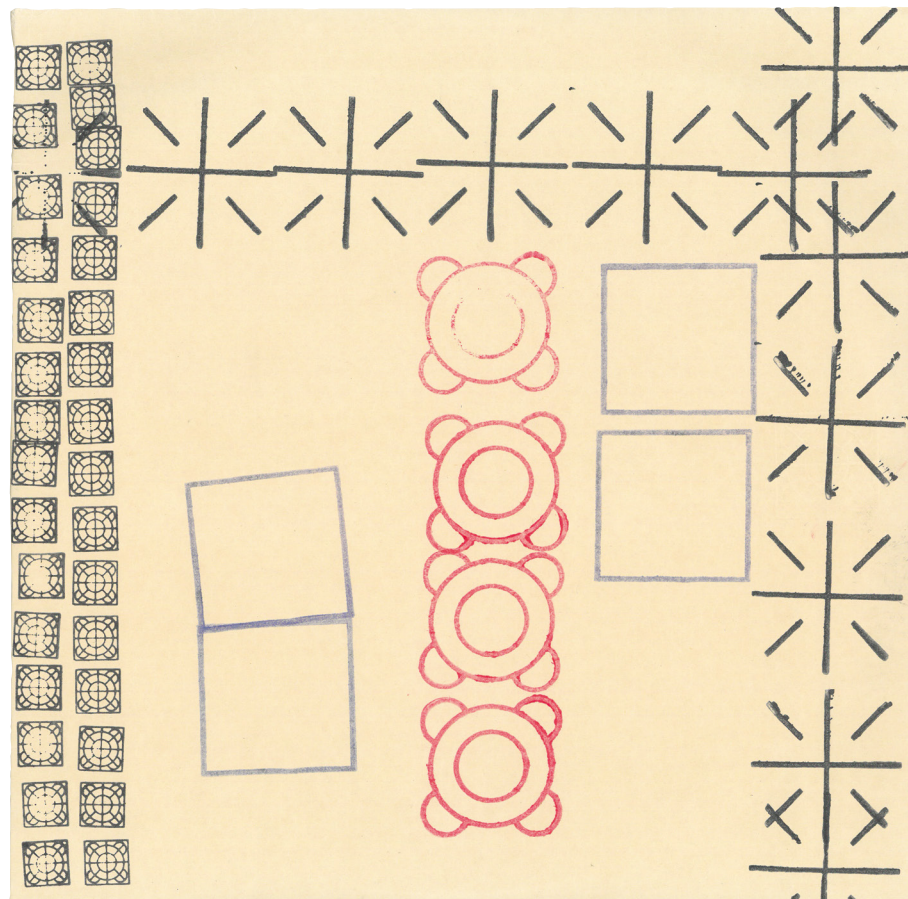
Laercio Redondo, *Carmen Miranda — opera obrazu / Carmen Miranda — an Opera of the Image*, 2010–2013 (fragmenty / fragments), rzeźba dźwiękowa / sound sculpture, fot. / photo by Sérgio Araujo, dzięki uprzejmości artysty oraz / courtesy of the artist and Silvia Cintra+Box 4 Gallery; Casa França-Brasil, Rio de Janeiro

Fabiana Faleiros, *Iracema/America*, okładka książki José de Alencara z interwencjami artystki / cover of the book by José de Alencara with the artist's interventions, fot. dzięki uprzejmości artystki / photo courtesy of the artist

Vivian Caccuri, fragment projektu / fragment of the project, okładki winyli / vinyl records covers (górną / top: Sérgio Araujo, *3 Músicas*, 1980; dół / bottom: Cildo Meireles, *I Mebs II Caraxia*, 1971; z prawej / right: Chelpe Ferro *3*, 2012)

ARNALDO DIAS BAPTISTA, CABELO, FABIANA FALEIROS,
LAERCIO REDONDO, VIVIAN CACCURI

BRASIL: ARTE/MÚSICA BRAZYLIA: SZTUKA/MUZYKA BRAZIL: ART/MUSIC

Queria ser pandeiro pra sentir o dia inteiro a tua mão a minha pele a bater. / Chciałbym być tamburynem i czuć przez cały dzień twą rękę bębniącą o moją skórę.
Noel Rosa, *Coisas nossas*, samba (fragment)

Wystawa koncentruje się na niebezpiecznych związkach między sztukami wizualnymi a muzyką. Nie tylko miłośnicy muzyki wiedzą, że Brazylia to prawdziwy tygiel muzyczny. Bossa nova, samba, tropikalna psychodelia, funk, folk — to tylko niektóre ze współczesnych nurtów w muzyce tego kraju. Charakterystyczne dla brazylijskich twórców jest przekraczanie gatunkowych dziedzin sztuki. Pokaz w MPZ składa się więc z dzieł wizualnych, w których pojawiają się wątki muzyczne. Dźwiękowa, mobilna instalacja Laercio Redondo *Carmen Miranda* — *Opera obrazu* poświęcona jest Carmen Mirandzie — śpiewaczce samby, Broadwayowskiej aktorce i hollywoodzkiej gwiazdzie czynnej od lat 30. do 50. XX wieku. Urodzona w Portugalii, swój wizerunek zbudowała na kliszach „egzotycznej” brazylijskości, a międzynarodowy sukces odniosła w Stanach Zjednoczonych. Zmysłowy, autoparodystyczny image piosenkarki zbudowany był z elementów afro-brazylijskich zwyczajów i stroju, kultury karnawału i sztafażu tropikalnej natury. Redondo pisze: „Instalacja dotyczy zagadnienia reprezentacji w odniesieniu do cielesnej performatywności Mirandy. Jej ciało było ciałem publicznym, a jednocześnie politycznym, odzwierciedlającym spory, jakie istniały pomiędzy Brazylią i Stanami Zjednoczonymi w latach 40. XX wieku. Wizerunek Mirandy może być dzisiaj odczytywany w kategoriach ciała, które zawiera w sobie i ujawnia ideologiczne fantazmaty i lęki wobec płci, seksualności i etniczności. Miranda jednocześnie ujawnia i skrywa w sobie sprzeczne treści”. Styl Mirandy niejako zapowiadał ważny dla kultury brazylijskiej II połowy lat 60. nurt tropicalismo.

Jednym z najważniejszych jego przedstawicieli była grająca psychodelicznego rocka grupa Os Mutantes. Jej kultowy lider i autor większości tekstów — Arnaldo Dias Baptista — zaczął na początku lat 80. ubiegłego wieku również malować. Na wystawie pokazujemy wybór obrazów, w których pojawiają się elementy muzyczne. Widać tu charakterystyczne dla artysty poczucie humoru, surrealistyczną wyobraźnię i umiejętność odnalezienia poezji w każdym elemencie rzeczywistości. W tekście powstałym w 2012 roku, przy okazji pierwszej indywidualnej wystawy Arnalda Diasa Baptisty, kuratorka Juliana Freire napisała: „Podobnie jak artyści z grupy Cobra, Arnaldo działa w sposób spontaniczny i eksperymentalny, skupiając uwagę na świecie wyobraźni. Ekspresją barw i faktur nasiąka zarówno jego psychodeliczne uniwersum, jak i sztuka”. Prezentację twórczości Diasa Baptisty dopełnia film *Loki!* z 2008 roku w reżyserii Paula Henrique’a Fontenelle’a, dokumentujący życie i twórczość genialnego artysty. Twórczość Fabiany Faleiros (Lady Incentivo), przeważnie opiera się na działaniach performatywnych. Jej ulubioną strategią jest gra z konwencjami czy parodia. Artystka często wciela się w rolę piosenkarki — scenicznej diwy, pastiszując przeboje sławnych wokalistek/ów, jak np. Amy Winehouse, Donna Summer, Caetano Veloso, lub występuje w wymyślnych kostiumach we własnym repertuarze, opartym o poetycko-absurdalne teksty dotyczące konkretnych problemów, interesujących autorkę w danym momencie. Artystka prezentuje w MPZ nowy projekt *Chcę zostać w domu cały dzień*, na który składa się instalacja na ścianie galerii (autorski tekst piosenki i oprawione w ramy trofeum — Złota Płyta) i muzyczny performans w dniu otwarcia wystawy. Fabiana twierdzi, że zainspirowała ją lektura książki Justyny Polańskiej *Pod niemieckimi łózkami. Zapiski polskiej sprzątaczk*, co wskazuje, jak i tekst tytułowej piosenki, że projekt przewrotnie odnosi się do kobiecych historii i ról. Projekt Vivian Caccuri — muzykolożki i artystki wizualnej — to powstała z myślą o wystawie adaptacja mającej się wkrótce ukazać książki jej autorstwa *WHAT I MAKE IS MUSIC: how Brazilian artists started making vinyl records*. Ekspozycja umożliwia widzom wylustrowanie zapisów dźwiękowych i obejrzenie okładek trzech płyt winylowych autorstwa wybitnych artystów wizualnych starszego pokolenia — Cildo Meirelesa i Waltercio Caldas oraz grupy Chelpe Ferro — a także przeczytanie ekstraktu głównych idei zawartych w książce. W czasie wykładu/koncertu planowanego w czasie trwania wystawy Caccuri przedstawi także inne opisane przez siebie historie i nagrania kilku artystów brazylijskich, w których dorobku znaleźć można winyle. Cabelo prezentuje *ITAMAMBUCA DUB* — nową instalację wideo. Artysta jest znany jako muzyk (m.in. jako Mc Fininho), performer specjalizujący się w występach na pograniczu koncertu i praktyk szamanistycznych, ale także jako poeta prezentujący swoje utwory w postaci rysunków i tekstów na papierze lub tkaninach umieszczanych w przestrzeni galerii, czy też neonów w otoczeniu obiektów rzeźbiarskich i instalacji z przedmiotów znalezionych. W dolnych salach MPZ Cabelo aranżuje dla warszawskiej „zimowej” publiczności environment budowane przez dźwięki i obrazy, utrzymane w tropikalnym klimacie. Przenosi do piwnicznych pomieszczeń kawałek brazylijskiej sensualności. Otwarcie wystawy towarzyszył muzyczno-wizualny performans artysty. Instalacja Cabelo pozwala w sposób dosłowny wejść w fizyczny i zmysłowy kontakt z dziełem sztuki, wnikać w nie, podobnie, jak to postulowali jego starsi koledzy — Hélio Oiticica czy Lygia Clark. Obydwoje mniej lub bardziej związani byli z ruchem tropicalismo, który opierał się na zasadzie synkretyzmu (kulturowego kanibalizmu) i zapoczątkował w Brazylii czas silnych związków pomiędzy muzyką i innymi dziedzinami sztuki — plastyką, teatrem, filmem. Podobne zacieranie granic gatunkowych charakteryzuje sztukę współczesnych artystów z Brazylii, czego dowodzą przedstawione na wystawie prace.

Magda Kardasz

Cabelo, ur. 1967. Muzyk, poeta, artysta wizualny. W swoich pracach stosuje różne środki wyrazu, takie jak rysunek, malarstwo, rzeźba, performans. Mieszka i pracuje w Rio de Janeiro. / Born 1967. In his practice, he uses many means of expression such as drawing, painting, sculpture, performance. Lives and works in Rio de Janeiro.

Arnaldo Dias Baptista, ur. 1948. Członek legendarnej, działającej od 1966 roku grupy Os Mutantes (obok Rity Lee i Sérgia Diasa Baptisty), grającej psychodelicznego rocka. Os Mutantes współtworzyli ruch tropicalismo (tropicália). W późniejszym okresie zaczął też malować i rysować. Mieszka i pracuje w São Paulo. / Born 1948. Member of a legendary psychodelic rock band Os Mutantes created in 1966

by him, Sérgio Dias Baptista and Rita Lee. Os Mutantes were part of the tropicalismo (tropicália) movement. In later time he became a painter and author of drawings. Lives and works in São Paulo.

Laercio Redondo, ur. 1967. Autor obiektów i instalacji, często z wykorzystaniem zdjęć i gotowych przedmiotów odnoszących się do postaci, miejsc i historii z przeszłości.

Mieszka i pracuje w Sztokholmie i Rio de Janeiro. / Born 1967. Author of objects and installations frequently with use of found photos and objects, referring to the past heroes, places, stories. Lives and works in Stockholm and Rio de Janeiro.

Fabiana Faleiros, ur. 1980. Zajmuje się krytyką instytucjonalną oraz performensem, w którym wykorzystuje śpiew i język

pisany. Mieszka i pracuje w São Paulo i Rio de Janeiro. / Born in 1980. She works with institutional critique and performance involving singing and written word. Lives and works in São Paulo and Rio de Janeiro.

Vivian Caccuri, ur. 1986. Artystka wizualna i muzykolożka. Wykorzystując różne formy przekazu — performans, rysunek,

instalacje, obiekty — zajmuje się akustycznym aspektem przestrzeni publicznej. Mieszka i pracuje w Rio de Janeiro. / Born in 1986. Visual artist and musicologist. Through drawing, performances, objects and montages, she has worked on the acoustic aspect of public spaces. Lives and works in Rio de Janeiro.

MIEJSCE PROJEKTÓW ZACHĘTY

kuratorka MIEJSCA PROJEKTÓW ZACHĘTY
curator of ZACHĘTA PROJECT ROOM: Magda Kardasz
współpraca / cooperation: Karolina Bielawska,
Magdalena Komornicka, Stanisław Welbel

wystawa / exhibition
ARNALDO DIAS BAPTISTA, CABELO, FABIANA FALEIROS,
LAERCIO REDONDO, VIVIAN CACCURI
BRASIL: ARTE/MÚSICA
BRAZYLIA: SZTUKA/MUZYKA
BRAZIL: ART/MUSIC
19.01–16.03.2014
wtorek–niedziela 12–20 / Tuesdays–Sundays 12–8 p.m.
ul. Galczyńskiego 3, 00-362 Warszawa
tel. / phone +48 22 826 01 36
mpz@zacheta.art.pl
www.zacheta.art.pl

realizacja wystawy / exhibition production:
Marek Janczewski i zespół / and team

ZACHĘTA

folder
wydawca / publisher:
Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki
pl. Małachowskiego 3, 0-916 Warszawa
dyrektorka / director: Hanna Wróblewska

projekt / graphic design: Jakub Jezerski
tłumaczenie / translation: Marcin Wawrzyńczyk
redakcja / editing: Jolanta Pieńkos
łamanie / layout execution: Maciej Sikorzak
© Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2014
druk / printed by ARGRAF, Warszawa

partner wystawy
AMBASADA FEDERACYJNEJ REPUBLIKI BRAZYLII
partner of the exhibition
EMBASSY OF THE REPUBLIC OF BRAZIL IN WARSAW

sponsor MIEJSKA PROJEKTÓW ZACHĘTY
sponsor of ZACHĘTA PROJECT ROOM

BENQ

sponsorzy wernisażu
sponsors of the opening reception

Freixenet

patroni medialni
media patronage

The Warsaw
VOICE

STOLICA

artinfo.pl